

HERVORMD

14 DAAGS ORGAAN VAN DE
HERVORMDE GEMEENTE
'S-GRAVENHAGE-LOOSDUINEN

LOOSDUINEN

REDACTIE: de predikanten.
REDACTIE-ADRES: Meppelrade 99, 2544 XN 's-Gravenhage,
telefoon 366.43.07
DRUK: Helton Print
Loosduinse Hoofdstraat 185, Den Haag, telefoon 397.32.34

Abonnementsprijs: f 22,50 per jaar, gironr. 227256 t.n.v.
Penn. kerkblad Hervormd Loosduinen (dit nr. uitsluitend te
gebruiken voor betaling abonnementsgeld)
Opgave van abonn. en advertenties bij het Kerkelijk Bureau,
Willem III str. 38A, postbus 53123, 2505 AC Den Haag, tel. 397.31.05

GEVANGENIS- EN NAZORGPASTORAAT:

EEN TAAK VOOR DE GEMEENTE

door: ds. J. D. W. Eerbeek

*Het is zondagavond zeven uur. Tijd voor de tweede protestantse kerkdienst in het Huis van Bewaring aan de Van Alkemadelaan in Scheveningen. Op zaterdagavond worden er twee RK kerkdiensten gehouden. De kerkdienst wordt gehouden in de sportzaal. De tafels en stoelen staan in een halve cirkel. Middenin het liturgisch centrum met kaarsen en bloemen.
Er zijn tien kerkangers van buiten. Leden van verschillende kerken in Den Haag en omgeving. Zo'n 45 bewoners van het Huis van Bewaring komen de kerkzaal binnen. Mensen van binnen en buiten begroeten elkaar hartelijk. Ze zijn elkaar gaan kennen want ze bezoeken de kerkdienst vrijwel wekelijks. Er wordt koffie gedronken en er ontstaat een gezellige sfeer. Ontmoeting is een wezenlijk onderdeel van de dienst!*

Dan begint de viering van de liturgie. „Hier samengekomen in deze geslotenheid van het leven, waarin zoveel in ons omgaat, mogen wij weten dat 'Onze Hulp is in de naam van de Heer, die hemel en aarde geschapen heeft'. In zijn naam mogen wij elkaar begroeten en elkaar herkennen als zusters en broeders: 'Genade en vrede van God onze bondgenoot'". We zingen samen uit het liedboek. Bekende liederen die regelmatig terugkomen. „Here Jezus om uw woor zijn wij hier bijeengekomen". Velen in de gevangenis zijn niet kerkelijk maar wel gelovig. We bidden samen en we lezen uit het evangelie. En dan de uitleg van het verhaal. Er is grote belangstelling voor. De voorbeden sluiten we af met het Onze Vader. Ieder kan het in zijn eigen taal meebidden. Soms zijn er wel zeven of acht talen door elkaar heen, en dan aan het eind de oude en altijd weer nieuwe zegen: „De Here zegene u en Hij behoede u..” En we kijken elkaar aan. En iemand zei: „aan het eind van de dienst bij de zegen, als we elkaar dan aankeken, had ik altijd het gevoel dat er voor mij ook een stukje zegen inzat...”

Centrale ambtsdragersvergadering verschoven naar 26 november

De centrale ambtsdragersvergadering in de hervormde gemeente te 's-Gravenhage-Loosduinen wordt **niet** gehouden op dinsdagavond 20 november. De bijeenkomst is verschoven naar **maandag 26 november**. In het volgend nummer van „Hervormd Loosduinen” volgen nadere mededelingen.

Integratie
In het gevangeniscomplex van Scheveningen is het kerkewerk van grote betekenis. Niet alleen in de zondagse kerkdiensten, maar ook in de wekelijkse gespreksgroepen en in de persoonlijke contacten met de bewoners en vaak ook met hun familieleden. Het gaat nu eens om heel diepe en dan weer om heel praktische levensvragen. Veelal klinkt er een diepe gebrokenheid in door. En we proberen samen te zoeken naar een weg voor jou samen met God en medemensen in deze situatie.

De geestelijke verzorging wil dit kerkewerk niet op zichzelf laten bestaan, maar *integreren* in het kerkewerk buiten de gevangenis. Want gevangeniskerkewerk is niet alleen de taak van een daarvoor aangestelde gevangenis-predikant. Het is een taak voor de *gehele* gemeente. In het gevangenispastoraat gaat het om het hart van het evangelie. Jezus identificeert zich met gevangenen als Hij zegt: „Ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot mij gekomen” (Mattheüs 25 : 36). En ook de Hebreënbrieffe roept op tot verbondenheid met gevangenen: „Denkt aan gevangenen alsof gij met hen gevangen waart” (Hebreëen 13 : 3a).

Waar in onze samenleving gevangenis muren tussen mensen bestaan, is de christelijke gemeente geroepen om door die muren heen te gaan. In dat gaan achter die muren en in het contact met gevangenen „geschiedt” het evangelie. Want daarin wordt zichtbaar en voelbaar dat onze God een God van liefde en genade is. Daarom is deelname van gemeente-

ACTIE TEKORT-1990

Vele kleintjes maken een grote

Direct maar met de deur in huis. De stand:
ontvangen

wijkgemeente	aantal	bedrag
Abdijkerk	410	f 14.227,—
Bethelkerk	334	15.140,50
Adventkerk	192	5.950,—
Exoduskerk	157	5.277,42
Sjalomkerk	121	4.416,50
	1214	f 45.011,42
Buiten de gemeente	35	2.210,—
	1249	f 47.221,42

Snelle rekenaars zullen geen moeite hebben met de conclusie. Van het tekort van **f 63.000,—** is nu rond driekwart gedekt. Aan de ene kant reden tot dankbaarheid. Maar daar is tegelijk weer die maar..... Er is nog steeds een gat van rond f 16.000,—!

Dat laten we toch niet op ons zitten?

Pak de acceptgiro als die bij u nog ongebruikt ligt en maak een (groot) kleintje over! Dan maken we samen ongetwijfeld die grote van **f 63.000,—**. Afsproken? Dan rekenen we daarop!

Kerkvoogdij
Hervormde Gemeente te
's-Gravenhage-Loosduinen.

leden van buiten in het gevangeniskerkewerk onmisbaar. Zij laten de mensen in de gevangenis ervaren dat er in hun isolement toch een verbondenheid is met een gemeenschap die hen niet wil afschrijven.

Ook na de detentie

De zorg van de kerk is niet alleen nodig tijdens de detentie maar ook na de detentie. Velen hebben na hun gevangenisstraf moeite een nieuw bestaan op te bouwen. Zij hebben de ervaring dat de moeilijkheden dan opnieuw beginnen. Het hebben van een strafblad brengt een maatschappelijk isolement met zich mee. Daar komt nog bij dat nogal wat mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen een levensgeschiedenis achter de

(vervolg naar pagina 2)

Kerkdiensten

ZONDAG 28 OKTOBER 1990, (21e zondag na Pinksteren)

ABDIJKERK, Willem III-straat

10.00 uur: ds. H. Onderstal,
dienst van Schrift en Tafel

BETHELKERK, Händellaan

10.00 uur: mevrouw ds. I. C. Visser-Schroot te Wassenaar

17.00 uur: ds. K. J. Visser te Gouda

ADVENTKERK, Hengelolaan

10.00 uur: drs. H. H. van der Kloot Meyburg

EXODUSKERK, Beresteinlaan

10.00 uur: ds. N. van Oosterzee te Zeist

SJALOMKERK, Ambachtsgaarde

15.00 uur: ds. A. H. Lentz te Leidschendam

HOUTHAGHE, Toon Dupuisstraat

10.00 uur: ds. J. van den Berg

DE LOZERHOF, Randveen

14.30 uur: drs. D. J. A. Snijders

ZONDAG 4 NOVEMBER 1990 (22e zondag na Pinksteren)

ABDIJKERK, Willem-III-straat

10.00 uur: ds. H. Onderstal, oogst-doopdienst

17.00 uur: ds. G. H. van Kooten te Delft

BETHELKERK, Händellaan

10.00 uur: ds. J. van den Berg

ADVENTKERK, Hengelolaan

10.00 uur: ds. G. A. de Groot, dienst van Schrift en Tafel

EXODUSKERK, Beresteinlaan

10.00 uur: ds. M. S. F. Kemp

SJALOMKERK, Ambachtsgaarde

10.00 uur: mevrouw ds. M. R. Limburg-Klokke

HOUTHAGHE, Toon Dupuisstraat

10.00 uur: ds. K. Bakker

DE LOZERHOF, Randveen

14.30 uur: ds. J. van den Berg

WOENSDAG 7 NOVEMBER 1990, (dankdag voor gewas en arbeid)

EXODUSKERK, Beresteinlaan

20.00 uur: ds. L. J. Geluk te Rotterdam

Weeksluiting Bejaardencentrum Loosduinen

Zaterdagavond van 19.00 tot 19.30 uur:

zaterdag 20 oktober: ds. D. Veldkamp

zaterdag 27 oktober: mevrouw M. Licht-van Leeuwen

zaterdag 3 november: ds. D. Veldkamp

Bijbellezen met de kerk

za	27 okt.	1 Samuël 19 : 18-24	za	3 nov.	1 Samuël 20 : 24-34
zo	28 okt.	Psalm 79	zo	4 nov.	1 Samuël 20 : 35-43
ma	29 okt.	Psalm 80	ma	5 nov.	1 Samuël 21 : 1-9
di	30 okt.	Psalm 81 : 1-8	di	6 nov.	1 Samuël 21 : 10-15
wo	31 okt.	Psalm 81 : 9-17	wo	7 nov.	Prediker 10 : 16-20
do	1 nov.	1 Samuël 20 : 1-11	do	8 nov.	Prediker 11 : 1-6
vr	2 nov.	1 Samuël 20 : 12-23	vr	9 nov.	Prediker 11 : 7-10

Collecte tijdens de kerkdiensten

Op zondag 28 oktober wordt tijdens de kerkdiensten in de hervormde gemeente te 's-Gravenhage-Loosduinen gecollecteerd voor het godsdienstonderwijs op de openbare basisscholen. De gemeente Den Haag subsidieert een deel van de kosten van dit onderwijs aan ruim 34.000 kinderen. Maar een belangrijk bedrag dient bijgedragen te worden door de aangesloten kerken.

Op zondag 4 november wordt gecollecteerd voor de plaatselijke diaconie. In een dienst van Schrift en Tafel wordt een extra collecte gehouden. In oktober is de opbrengst daarvan bestemd voor het werelddiaconaat en in november voor de zending.

Aan de uitgang van **alle** kerkdiensten wordt gecollecteerd voor de kerkvoogdij.

Verschijsing volgend nummer „Hervormd Loosduinen”

Het volgend nummer van het kerkblad „Hervormd Loosduinen” verschijnt op vrijdag 9 november 1990. De kopij hiervoor moet ingeleverd zijn op woensdag 31 oktober, *uiterlijk om vier uur des middags* op het redactieadres, Meppelrade 99.

Berichten, bestemd voor de rubriek van één der wijkgemeenten, moeten één dag eerder in het bezit zijn van de desbetreffende wijkpredikant of scriba.

(vervolg van pagina 1)

EEN TAAK VOOR DE GEMEENTE

rug hebben die als *kansarm* getypeerd kan worden. Ze zijn vaak opgegroeid in veelsoortige achterstandsituaties op emotioneel, sociaal en maatschappelijk gebied. Criminaliteit staat meestal niet op zichzelf. Maar het is een onderdeel van een vicieuze cirkel waarin mensen met hun leven terecht gekomen zijn, dat kan al heel vroeg beginnen: niet gewenst, verwaarloosd, opgroeiend in achterbuurten, overal tussen wal en schip, kindertehuizen, al heel vroeg met de politie in aanraking gekomen....

In Den Haag is de stichting Exodus werkzaam die de kerken wil betrekken bij het gevangeniskerkewerk en bij het scheppen van nieuwe levensmogelijkheden voor mensen die met justitie in aanraking zijn gekomen. Exodus is oecumenisch van opzet en gaat uit van de Haagse Gemeenschap van Kerken.

Projecten

Met het oog op de nazorg heeft Exodus een viertal projecten. In deze projecten kunnen de pastorale contacten met pastores en vrijwilligers na de detentie worden voortgezet. En er wordt gewerkt aan het vergroten van

kansen om weer in de maatschappij te kunnen functioneren.

In de eerste plaats is er een *Open Huis als eetcafé*. Dit is vier dagen in de week geopend en men kan er terecht voor een goedkope warme maaltijd, een gesprek en ontspanning. Het eetcafé wordt gerund door vrijwilligers. Er komen niet alleen ex-gevangenen, maar ook mensen uit de buurt zodat het ook een integratiefunctie heeft.

Een tweede project is het *Huis voor Begeleid Wonen*. Hier kunnen acht mensen een jaar lang onder begeleiding wonen. Iedere bewoner heeft een begeleidingsplan, dat met hem samen (meestal al tijdens de detentie) is opgesteld. Het gaat vooral om begeleiding in het ontwikkelen van zelfstandigheid: zelfstandig wonen, omgaan met geld, zoeken van een goede dagvulling (studie, betaald werk of vrijwilligerswerk), het zoeken van contacten en het omgaan met relaties. Aan het woonproject zijn enkele professionele begeleiders verbonden en ook is er een aantal vrijwilligers werkzaam.

Als derde project is een *werkervaringsproject* ontwikkeld. Hier kunnen de bewoners in het begin van hun woonperiode werkervaring

opdoen. Het gaat er vooral om een goed dagritme aan te leren om een wat vastere basis te hebben om elders op voort te kunnen bouwen. In het werkervaringsproject worden opknapperwerkzaamheden in huis gedaan, er wordt meegewerkt in het eetcafé en er is een fietsenmakerij waar oude fietsen worden opgeknapt.

In de vierde plaats zijn er de zogenaamde *nazorgkerkdiensten*. Deze worden één keer per maand gehouden in de Julianakerk. Deze diensten zijn bedoeld voor allen die bij Exodus betrokken zijn: bewoners, bezoekers van het eetcafé, vrijwilligers en beroepskrachten. Het is een gezamenlijk moment van viering en bezinning. De diensten worden geleid door één van de RK of protestantse pastores van het gevangeniscomplex. Zo hopen we dat deze diensten een herkenbare plaats zijn voor mensen die na hun detentie toch een band met de kerkgemeenschap willen voortzetten.

Gemeente als oefenplaats

Op deze manier wil Exodus een zo compleet mogelijk hulpverleningsaanbod in wonen, werken, relaties, ontspanning en zingeving realiseren. Dat is nodig want de wortels van de

(vervolg op pag. 3)

JONGEREN IN VERWACHTING?

Onder de noemer „Jongeren in verwachting” organiseert de wijkjeugdraad van de Bethelkerk op vier zondagmiddagen een jongerenproject.

Op de zondagen 28 oktober en 4, 11 en 18 november zijn van 14.00-15.30 uur alle jongeren tussen 15 en 20 jaar uit heel Loosduinen van harte welkom in de Bethelkerk.

Door middel van gesprek, spel en muziek, willen we achtereenvolgens stilstaan bij de vragen:

- Wat verwacht je van jezelf en wat verwachten anderen van jou?

Verkoopdag voor de zending

Op zaterdag 27 oktober wordt in „de Morgenster” (ingang Genemuidenstraat 212) de jaarlijkse verkoopdag voor de zending gehouden, uitgaande van de commissie vrouwenwerk van de classicale zendingscommissie.

De opbrengst is voor een project in Tamale in Noord Ghana. Samen met de Presbyteriaanse kerk probeert de raad voor de zending daar de levensomstandigheden van de bevolking te verbeteren.

De verkoopdag vindt plaats van 10 tot 4 uur.

DIENST VAN VOORBEDE EN HANDOPLEGGING

Komende zondag is er, 's avonds om half acht, een zegeningsdienst in de Pastoor van Arskerk, Aaltje Noorderwierstraat. Het is een oecumenische dienst, in samenwerking met de classicale commissie Kerk en genezing. De voorgangers zijn pastoor A. Groenendijk en ds. H. Onderstal, verder is er solozang, gitaar, fluit en pianospel. Na afloop staat de koffie klaar en kan er worden nagepraat.

(vervolg van pagina 2)

uitzichtloosheid zitten diep en ze zijn vaak breed vertakt. Daarbij wordt samengewerkt met andere hulpverleningsinstanties zoals de reclassering.

De hierbij betrokken kerkelijke gemeente – als een breed maatschappelijk verband – kan zo een oefenplaats bieden voor mensen om zich in het leven te ontplooiën.

Eén van onze bewoners zei het eens zo: "Eigenlijk wonen we hier in de kerk". Zo kunnen we samen met hen die zich aan onze zorgen toevertrouwen eraan werken om toekomst te openen waar die gesloten lijkt.

J. D. W. Eerbeek,
gevangenispredikant en
voorzitter van Exodus.

Als u het werk van Exodus financieel wilt steunen is het gironummer: 19.89.910 ten name van stichting Exodus, Den Haag.

Als u zich als vrijwilliger wilt opgeven voor een van de projecten, kunt u Exodus bellen: telefoon 351.41.61.

- Wat verwacht je van een ander? (in een vriendschap, een relatie).
- Wat verwacht je van de 'gemeenschappen' waar je in leeft? (school, werkkring, gezin, kerk, vereniging).
- Wat verwacht je van de wereld waar je in leeft? Hoe zie je de toekomst?

We denken dat we een creatief en inspirerend programma hebben gemaakt, waarin jullie eigen verhaal, in een informele sfeer, alle ruimte krijgt.

't Zijn spannende vragen waar we mee aan de slag gaan, maar 't lijkt ons de moeite waard om door middel van het programma en de ontmoeting met elkaar naar antwoorden voor jezelf te zoeken.

We denken ook dat het gezellige middagen kunnen worden, waarin iedereen net zoveel van zichzelf kwijt kan als hij of zij wil.

De middagen staan onder leiding van Marie-Anne Sijbrandij en Rob van Herwaarden.

Als je nog vragen hebt, moet je een van hen maar even bellen.

Marie-Anne Sijbrandij telefoon 070-3688492 ('s avonds);

Rob van Herwaarden, telefoon 070-3461718 (overdag).

WIJKGEMEENTE ABDIJKERK

PREDIKANT: ds. H. Onderstal, Willem III-straat 30, 2552 BP, tel.: 397.16.66.

KERK: Abdijkerk, Willem III-straat, tel. 397.41.82.

SCRIBAAT: A. Peeman, Strausslaan 279, telefoon 325.68.28.

KOSTER: J. H. J. Kramer, Lisztstraat 104, telefoon 397.06.80.

WIJKADMINISTRATIE: J. Hartman, Godetiaweg 67, telefoon 325.05.01.

CRÈCHE en KINDERNEVDIENST: Beide tijdens de morgendienst. De creche is in het gemeentecentrum (boven).

AUTODIENST van en naar de kerk: Voor degenen die niet op eigen gelegenheid naar de kerk kunnen komen. Aanvragen hiervoor bij J. Hoogenraad, tel. 397.07.80, op vrijdag tussen 16.00 en 18.00 uur (of eerder). Bij geen gehoor: A. Molenkamp, tel. 397.90.15.

GIROREKENING WIJK-DIAKONIE ABIDJKERK: 5603458 (voor giften bloemen enz.).

GIROREKENING WIJKKERKVOOGDIJ: 479964 (voor giften wijkwerk enz.).

Hervormd Loosduinen biedt u ook deze keer de nodige leesstof. Waarbij u misschien allereerst kijkt naar het nieuws uit de eigen wijk. Maar het is goed om ook over de wijkgrens heen te zien omdat we horen bij de hervormde gemeente Loosduinen.

Verder staat op de voerpagina altijd een hoofdartikel in verband met een te houden collecte of andere activiteit in en buiten de gemeente. Verder vindt u er wel een verslag van de centrale kerkeraad of een synode-

vergadering van onze kerk. Want we maken ook deel uit van de landelijke kerk. Dus alles is het lezen waard!

Giften

zijn er ook nu weer te verantwoorden over de periode 24 september - 15 oktober. Voor de bloemen werd ontvangen f 12,50 en f 25,-. Zelf kreeg ik 2 x f 100,-; 3 x f 25,- en f 15,-. Ook was er f 100,- voor de actie tekort. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om u nog eens te herinneren aan de ACTIETEKORT 1990. Het overzicht in dit kerkblad laat zien dat er 410 bijdragen waren uit onze wijk. Was de uwe daar ook bij? En, hartelijk dank voor alle giften, groot en klein.

Meeleven

Op 16 oktober is plotseling overleden Jacobus van der Heijde, op de leeftijd van 85 jaar, wonende Ockenburghstraat 54. Op de rouwkaart stond de tekst „De Heer is mijn Herder”. Mogen deze woorden tot troost zijn voor de familie.

Een geboorteb bericht kreeg ik van Alfred en Jolanda Nobel, Oranjewoudstraat 29. Een dochter werd geboren: Marjolein Eveline, op 9 oktober. En op 11 oktober zag Sebastiaan Arthur het levenslicht, zoon van Edwin en Renée van der Meijden, J. Boezerstraat 98. Hun kleine moet nog een medische behandeling ondergaan. We feliciteren de ouders van harte met de beide eerstelingen. Op 16 oktober waren de heer en mevrouw Verkade-Van der Starre, Willem III-straat 130, vijftig jaar getrouwd. En voor het echtpaar Koppenol-Voois, Willem III-straat 51, was de 25e oktober een feestelijke dag, want toen waren ze veertig jaar getrouwd. Beide bruidsparen onze hartelijke gelukwensen, ook via dit wijkbericht.

Voorbededienst

Er is weer een voorbededienst met handoplegging a.s. zondagavond 28 oktober. Het is een oecumenische dienst in de Pastoor van Arskerk, Aaltje Noorderwierstraat. Er staan vier knielstoelen gereed en evenzoveel teams, voor ieder is er de gelegenheid om naar naar voren te komen voor voorbede en zegening. Hierbij gaat het niet alleen om zieken maar om allen met zorgen, vragen en problemen. Na afloop staat de koffie klaar en is er de mogelijkheid voor een pastoraal gesprek. We beginnen om half acht.

A. M. Hermans-Ros.

Belijdeniskring

Ook deze winter is het de bedoeling dat er weer een belijdeniscursus begint. Ieder die belang stelt in de vraag wat het betekent om bij de Heer en de(ze) gemeente te horen kan meedoen. De vraag naar het belijdenis doen wordt pas later, in het voorjaar gesteld. Dus deelname aan deze kring verplicht niet tot het doen van geloofsbelijdenis. Opgave graag bij mij.

Actie Oud Papier

Op maandag 29 oktober kunt u van 14.00-20.00 uur uw kranten en textiel/lompen kwijt in de container bij de Abdijkerk. De opbrengst van 1 oktober was f 345,34. Kunt u echt niet zelf brengen, belt u dan tussen 18.00 en 19.00 uur telefoon 397.77.77. H. van den Boom.